

תקציר קורות חייו של

נחום מלצר (1925-1996) STANISŁAW MALCER

נחום מלצר נולד ב-25 בספטמבר 1925 בפולין, בעיר סטניסלובוב (Stanisławów), כיום Ivano-Frankivsk (באוקראינה), כבנם יחידם של דבורה שטנר מהעיירה סולוטבינה ומכל (מיכאל) מלצר מהעיירה קוטי (הידועה גם כקייטוב). נחום הצטיין בלימודיו בבית הספר הממלכתי בסולוטבינה, ובשעות אחר-הצהריים גם בבית הספר העברי "שפה ברורה", שסבו – אייזיק שטנר – היה אחד ממייסדיו. כמו כן למד לנגן בכינור אצל דודו חיים (יואכים) שטנר, שלימים סיים לימודי רפואה באוניברסיטה בפראג ועלה לפלסטינה עם אשתו פרידה פרמינגר בשנת 1935.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה (ספטמבר 1939), בעקבות חלוקת פולין בין רוסיה לגרמניה, נחום התקבל

לעבודה כשוליה לניהול חשבונות במשרד צבאי סובייטי בסולוטבינה. ביוני 1941, עם פרוץ מלחמת רוסיה-גרמניה הוצע לו על-ידי פקידי המשרד להצטרף אליהם במנוסתם מפני הנאצים מזרחה לכיוון רוסיה. הוא לא הספיק להיפרד מאמו ונס על נפשו עם האֶבְקוּאָצְיָה של הצבא הסובייטי לשטחים בעומק ברית המועצות. אולם, באמצע הדרך הורו לו להימלט בכוחות עצמו. כך, בדרך לא דרך, הגיע כנער בודד לקולחוז בקזחסטאן כשהוא חולה ותשוש.

משפחה קזחית ריחמה עליו ופינתה עבורו דרגש ללינה על יד התנור בביתה. בזכות הקצבת הלחם שמסר למשפחה זו הם הסכימו להשאיר אותו בבקתתם אחרי שהתחזק מעט. אך בהיעדר תעודות כלשהן, השרות החשאי הסובייטי ה-נ.ק.ו.ד., החל לחשוד בו באשמת ריגול, ורדפו ועינו אותו במשך חודשים. כדי להתקיים למד נחום בקולחוז לנהוג בטרקטור, ועבד כטרקטוריסט עד שהתגייס בינואר 1944 לצבא הפולני שהתארגן על אדמת רוסיה כדי לסייע לצבא האדום. כדי להסוות את זהותו כיהודי, הציג את עצמו תחת השם הפולני הבדוי STANISŁAW MALCER (סְטַנְיָסְלָב מְלָצֶר). מאז נלחם בחזית נגד הצבא הגרמני, כאיש-צוות של סוללת תותחים, והשתתף בקרבות רבים עד לסיום המלחמה במצעד הניצחון ב-9 במאי 1945 שהתקיים בביזנטאל (Biesenthal) שבפאתי ברלין. עבור

שירותו זה הוענק לו מדליות ואותות הוקרה רבים, אותם החזיר בהפגנתיות ב-1967 לברה"מ בהתאם להנחיית ממשלת ישראל כתגובה על ניתוק היחסים עמה, בעקבות מלחמת ששת הימים.

עם סיום מלה"ע II ב-1945 נוכח נחום לדעת שכל משפחתו הושמדה על ידי הנאצים, פרט לקרוב משפחה אחד, הדוד ד"ר חיים שטנר, שזכר כי הוא גר בפלסטינה, אך לא היה בקשר אתו ולא ידע את כתובתו. ב-1946 עבר לגור בשטחים המשוחררים בנידר-שלזין, בעיירה ז'ארי (Żary) שבמחוז ז'לונה גורה (Zielona Góra), ועבד כמנהל כוח-אדם במפעל פולני ממלכתי לקונפקציה. כל אותו זמן הוא ניסה לאתר את דודו בפלסטינה באמצעות הצלב האדום. לאחר שהצליח ליצור קשר בעזרת ארגון הג'וינט עם דודו, עלה לישראל ב-1 בספטמבר 1950 והתגורר בחיפה. משנת 1952 עד 1992 עבד כמנהל חשבונות בחברת סולל-בונה. כאוטודידקט שקד בהתמדה, לצד עיסוקו לפרנסתו, על הרחבת השכלתו הכללית, ולמוסיקה נתן מקום מרכזי בעולמו הפנימי. בשנת 1954 התחתן עם שרה ויינפלד. בשנת 1956 נולד להם הבן הבכור מיכאל, ובשנת 1959 הבן השני עזר.

ב-21 בנובמבר 1996 נפטר נחום בביה"ח הדסה בירושלים בעקבות ניתוח לב פתוח. נשאר אחריו, שייבדלו לחיים ארוכים: אשתו ד"ר שרה מלצר; שני בנים: המוסיקאי פרופ' מיכאל מלצר ורעייתו יעל; הפיסיקאי-מוסיקאי ד"ר עזר מלצר ורעייתו תמר; ושלושת נכדיו: דניאל, עמית ועדן.

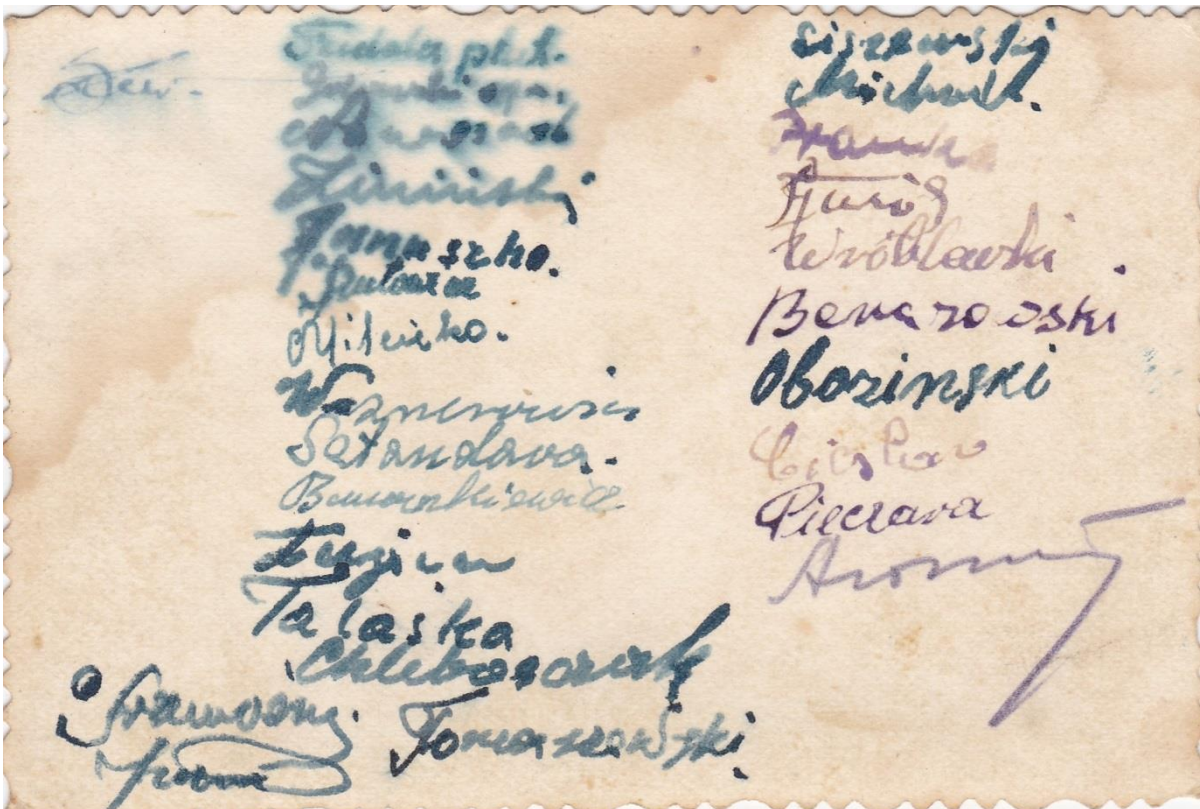

נחום לצדו של מפקדו ורעו. ביזנטל - בפאתי ברלין. (8 במאי 1945)

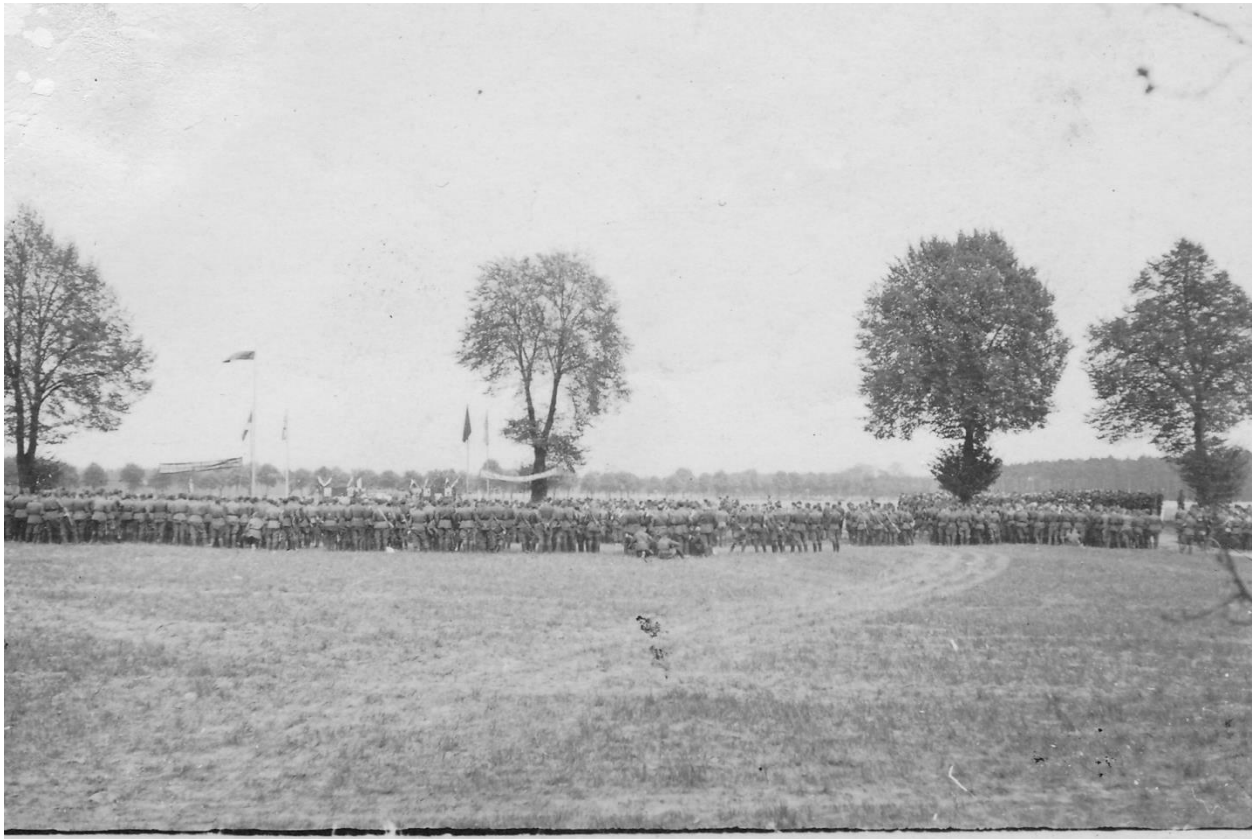

צוות סוללת תותחי הוביצר (נחום מלצר במרכז, חובש כובע מצחייה).

ביזנטל - בפאתי ברלין. (8 במאי 1945)

חתימות אנשי צוות הסוללה למזכרת אחוות לוחמים

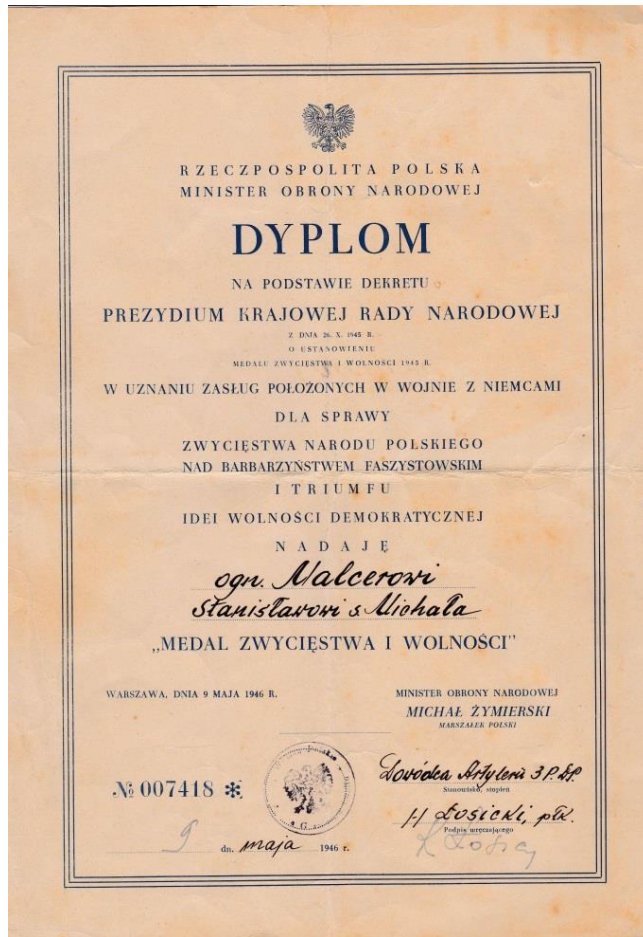
מצעד הניצחון - מחוץ לברלין

מצעד הניצחון (בו השתתף נחום מלצר) של הצבא האדום לרגל כניעת הצבא הגרמני.

פאתי ברלין - ביזנטל, 9 במאי 1945

מצעד הניצחון - מחוץ לברלין (9 במאי 1945)

תעודה מטעם שר הביטחון הפולני, המתעדת הענקת מדליית ניצחון וחופש
(ורשה, 9 במאי 1946)

תעודה ואות כבוד על ניצחון במלחמה נגד הגרמנים, למען פולין חופש ועם (ורשה, 1946)

חלק מהתערוכה